

Iohannes Chorinnus

(303)

Idyllion

(303)

Sic glacialis hycms flabris Borealibus annum
asperat et trepidis passibus alba venit.
Sylva stat orba comis, pendentem stiria barbam
alligat atque omnis sub nive dormit humus.
Culmina sunt domuum canis cooperta pruinis,
ipse piger strictis Vulkava torpet aquis,
40 quaque rates vexit, trahitur nunc currus et ipsa
praecipites dorso sustinet unda rotas.
Plurima tempestas et crebrae grandinis imber
impediunt, clausi ne moveantur agri.
Ergo post fruges et semina condita sulcis
50 otia depositis bobus arator agit
et parto fruitur socia cum coniuge, durus
attulit aestatis quod labor atque calor.
Mensa gravis pomis est, spumat mel dulce canistris,
lacte tument presso cymbia, vasa mero.
Est faba, sunt glandes, sunt pruna agrestia, plenos
55 ova gravant calathos laevia, farra cados.
Prorsus nulla Lares urget penuria, fumat
undique simplicibus nigra culina cibus.
Ne tamen enervet solidas ignavia vires,
strenuus interea quodque retractat opus.
60 Dentibus aut armat rastos aut vimine crates
contrahit aut torvis bobus aratra struit,
nunc praebet salices et pabula vesca capellis,
officiat soboli ne macilentas fames,
nunc molli faeno rimas obturat hiantes,
65 ne perimat factus frigore bruma novos;
aspice, dura terunt turgentes tribula culmos
et gemitum atque sonum dat Cereale solum.

160

Jan Chorinnus

(303)

Zimní idyla

(304)

Drsná je roční doba, když zaduje ledová zima,
přijde třaslavým krokem, oděna v bělostný plášť.
Bez listí ježí se háj a vousy rampouchem tuhnou,
pod sněhem v tvrdém spánku usíná veškerá zem.
Střechy příbytků lidských jsou pokryty šedavým jíním,
samotná Vltava ztuhla, zamrzl proud jejich vod,
kudy byl vlečen vor, tam nyní uhání povoz,
vína pak na svém hrbetě udrží prudký běh kol.
Mnohá sněhová bouře a kroupami bohatý příval
mocně se do cesty staví, pole by měla svůj klid.
Zrna ochrání zem a sémě je ukryto v brázdách,
orač vyprávěl býčky, v zahálce tráví svůj věk,
spolu pak s manželkou požívá to, co v minulém létě
přinesla těžká práce, ohnivý sluneční svit.
Jablky těžký je stůl a med se v nádobách perlí,
v hrcích kypí tvaroh, v pohárech vinný pak mošt.
Boby jsou, žaludy též a hrůštiček planých je dosti,
košíky plné jsou vajec, mouky máš nejeden sud.
Domy nesvítá nouze, spíš na všech stranách se kouří,
to jak pokrmu prosté vyvátí zčernalý krb.
Aby pak tělesné síly tou zahálkou nemohly vadnout,
horlivců chápe se všeho, co jen se naskytne v dlaní:
zuby opatří kopáč a proutím zpevní zas brány,
býčkům zdivočelým sestrojí vhodnější pluh,
jindy dá kozíčkám chudičkou píci a haluzky vrby,
aby snad potomstvu jejich neškodil mořivý hlad,
jindy kdejaký otvor zas ucpe heboučkým senem,
aby mláďata nová nezhubil třeskutý mráz.
Pohleď, jak tvrdé válce již drtí nalité klasy,
slyš, jak stodola vzdychá, jak zvučí Cerefin mlat.

161

70 Talibus atque aliis, dum rus tractabile non est,
hybernos citius sentit abire dies.

Exequiae adolescentulo

(303)

Telis Parcarum rigidis Albertus Ianus
prostratus molli iam requiescit humo.
Ut puer a teneris Latias cognosceret artes,
ad Clarias sedes a patre missus erat.
5 Innocue hic vixitque pie, ut voluere magistri,
ut Deus, ut genitrix clara paterque gravis.
Virtutis specimen reliquis generosior aetas
hic dedit, hic Musis tota dicata fuit.
Iam res Ausoniis potuit disponere verbis,
10 iam coepit strictis verba ligare metris,
ecce ferox Atropos Pragensia tecta revisit
et subito flagris obvia quaeque ferit.
Mox puer a studiis patrias revocatur ad aedes,
visa illo fuerat purior aura loco.
15 Hic quoque Parca ferox caecis egressa cavernis
saevit et puerum hinc sanguinolenta tulit.
Phaebe sacer, ter tresque deae Charitesque sorores,
vos omnes estis tres numero atque decem:
20 vestra tamen virtus fuerat longe minor, ullam
ferre pio puero nam nequistis opem.
Abreptus peperit matricque patrique dolorem,
at nobis reliquis et gemitum et lacrimas.

Tak si počíná rolník, když nemůže do polí vstoupit,
rychleji — tak si myslí — uběhnou zimní ty dny.

Meditace nad smrtí jinocha

(304)

Bezcitné bohyně sudby teď zasáhly drsnými šípy
Albrechta Jana a tiše, hebece ho pokrývá zem.
K sídlu znalostí poslal ho otec, by latinské vědy
poznal v mladistvém věku, z něžných když vyrůstal let.
Zbožným životem žil a bez viny po přání mistrů,
jak bylo milé Bohu, matce, jak otec si přál.
Jeho šlechetné mládí nám dalo pravý vzor ctivosti,
mládí, jež s nadšenou touhou dalo se v ochranu Múz.
Dovedl k výkladům svým již použít ausonská slova,
začal již přísným rytmem spojovat záplavu slov,
když tu ukrutná smrt zas v pražské paláce vešla,
v rukou třímala dítky, strašný a zhoubný ten mor.
Chlapec je poslán v rodné sídlo i opustí školu,
zdálo se, v onom že kraji dosud je zkravější vzduch.
Ale i zde smrt vyleze z děr a rozsévá hrůzu,
zchvátí pak ubohé dítě ten její krvavý dráp.
Vy, ó vzácné Múzy, vy Charitky, velebný Foibe,
věru jste početný zástup, třináct vás do počtu jest,
a přece vaše moc tak ubohá byla, tak malá,
vždyť jste pro toho chlapce nemohli udělat nic.
Matce a otci zanechal bolest, jsa uchvácen sudbou,
nám pak všem kolem sebe nechal jen slzy a pláč.

Georgius Carolides

(304)

Elegia de memorabili exundatione Witavae

(304)

Gregorius glacie, pluviis Agapitus in undas
fusi Czechiacos depopulantur agros.
Bis vexatur aquis uno Boemia in anno
5 festa Vratislao Gregorioque die.
Prima mali a glacie nivibusque liquentibus altis
causa minus vacuis noxia venit agris.
Nam neque rus segetem nec habebant gramina campi,
clausa fuit duro strictaque terra gelu.
Plurima posterior pluviis enata colonis
10 damna dedit longa non reparanda mora.
Tunc messis fuit et laetos frumenta per agros
sparsa exspectabant horrea in ampla vehi.
Omne solum tumuit maturo et divite fructu,
spes certarum homines annua pavit opum.
15 At spes, certa licet, decreto evasa superno
per rapidas subito perdita navit aquas.
Immensas ruptis coelum omne canalibus undas
fudit vim vasto vix capiente mari.
35 Caetera quae raptans homines iumentaque turbo
edidit in variis tristitia damna locis,
quot villas ripis, fluviis quot denique pontes
impositos subitis fluctibus abrupuit,
quid frugumque molis factum argenteique fodinis,
40 quid silvis, quid agris, longa referre mora est.
Nam si quid rapidis servatum est altius undis,
corruptum humenti putruit omne solo.
Testantur cladem passi referuntque gementes
piscinasque suo semper in ore gerunt.
45 At quibus est certum meritis ea debita nostris
immitti a iusto tormina saeva Deo,

164

Jiří Carolides

(304)

Elegie o památce vltavské povodni

(305)

Rehoř spoustou ledu a Agapit záplavou deště
hubí česká pole, do šíře roztekl proud.
Dvakrát v jediném roce zlá povodeň postihla Čechy
na svátek Vratislava, po druhé v Řehořův den.
První příčina zla, jež polím škodila málo,
doposud holým, byl led, stejně jak rozbředlý sníh,
oblíh nestálo v polích a v lukách nevzešla tráva,
sevířena drsným ledem doposud zruhlá je zem.
Daleko více škod ten pozdější natropil příval,
doba byt sebedešší odčiní sorva to zlo.
Tenkráté byly žně a obilí v bohatých polích
čekalo v hojných kupkách, do sýpek mělo se vézt.
Uzrálo bohatsví plodů, zem vzdula se úrodou klasů,
lidem nádeje vzešla, teď že už nehrozí hlad,
avšak nebeská vůle tu bezpečnou nádeji zvrátí,
úrodu zničenou rázem unáší vzbouřený proud.
Bez konce hustý déšť se řítí z nebeských hrází,
nestačí mošské pláne pojmuty ty záplavy vod.
Lidi uchvátí divoká smršť i dobytek hubí,
věru na mnohých místech zavíní přemíru škod.
Kolik jen vesnic zasáhl příval, z břehů je urval,
kolik pobořil mostů rozpjatých přes říční proud,
kolik jen zničil mlýnů a kolik stříbrných dolů,
kolik lesů a polí — předlouhý byl by můj stesk.
To pak, co neschvátí dravý živel, co nesmetl proudem,
na zemi podlehlo zkáze, hnilobou zmařeno jest.
Ti, kdo jsou postiženi, teď dosvědčí velkou tu zkázu,
nad svými rybníky pláčí, vzdychají uprostřed slov.
Za své poklesky věru jsme trestáni, hroznou tu zkoušku
pán náš spravedlivý na nás teď seslal, náš Bůh,

165

in nos descendamus et emendamus, ut iram
mitiget ac lapsos in meliora ferat.

Urbs et rus

(304)

Quanto distet ab urbe rus, videndum est:
pax urbes colit et beata rerum,

rerum copia multiplex bonarum,

honores parit et gradus honorum

5 novit ordine separare pulchro.

Urbs demum tenet omne, quod necessum est

ad vitam bene splendideque agendam.

Ruri commoda et otiosa vita est,

cultum negligit arduosque honores,

10 fastum ridet et aulicos tumores

curis interea molestiisque,

quas servi pariunt, onusta semper.

Epitaphium

(304)

III.

Vixi nec vixisse pudet, mihi culta per aevum

continui testis Musa laboris erit:

50 sive quis historiam spectet, sive occinat hymnos,

sive modis variis carmina texta legat.

Ardenti Iovam colui conamine, recti

ante homines mihi mens conscia et ante Deum.

55 Fortuna varia, paucis utebar amicis,

quamquam sat multi, si numerentur, erant.

Caetera sic habui, ut fuerit neque vivere durum,

nec grave fatali lege citante mori.

Nunc vita potiore fruor, nunc pace Deique

intuitu angelicis iunctus in axe choris.

60 Qui spectas umbram absentis, te nosse labora

et ne umbra vitae decipiare, cave.

Praesens vive Deo, aetati ne fide futurae:

certa tibi incertos mors facit atra gradus.

166

vstupme do svého nitra a zjednejme nápravu v sobě,
aby zahnal tu bídu, svůj aby utišil hněv.

Město a venkov

(305)

Hledme, od města čím se venkov liší,

pevným mírem jsou města zachována,

hojně bohatství všech těch lidských statků

úctu přináší, v nich pak dělí stupně,

vhodným pořádkem pocty rozděluje.

Město opravdu všechno v sobě chová,

co je potřeba k žití honosnému.

Venkov kráslen je krásným, klidným žitím,

přepych odmítá tak jak velkou vážnost,

pýše směje se, nadutosti dvorské,

zatížen pouze strastmi s poddanými,

všemi starostmi, mizotostmi zlými.

Na konci pouťi životem

(305)

III.

Dožil jsem, těšil mne život; mou činnost, horlivou plli

dosvědčí dráhá Múza, kterou jsem v životě ctil,

dozná, kdo přihlédne k dějinám mým neb zazpívá písně,

složené různými metry, básně kdo bude snad číst.

Já jsem planoucí snahou ctil božství, miloval právo,

před Bohem, stejně jak lidmi přečistě svědomí mám.

Pestřý byl osud můj, těž hrstku přátel jsem míval,

5 ačkoli bylo jich dosti, kdybys je počítat chtěl.

V ostatním žil jsem tak, že život můj nezdál se trpkým,

zemřít však nebylo těžké, sudba když kázala jít.

Nyní je lepší můj život, je mír a v dohledu božím

na nebi s andělským houfem přebývám, jedním jsa z nich.

Hledíš-li za stínem mrtvých, hled dobře poznati sebe,

aby ses života stínem nezmylil, toho se stráž.

Dokud jsi živ, žij Bohu a nevěž v budoucí léta,

působí nejisté kroky jediná jistota — smrt.

167